

Mål C-481/23 [Sangas]ⁱ**Begäran om förhandsavgörande****Datum för ingivande:**

26 juli 2023

Domstol som begär förhandsavgörande:

Audiencia Nacional (Spanien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

24 juli 2023

Eftersökt person:

JMTB

AUDIENCIA NACIONAL**STRAFFRÄTTSLIGA AVDELNINGEN****[UTELÄMNAS]**

[nationella processuella frågor]

**BESLUT ATT FRAMSTÄLLA EN BEGÄRAN OM
FÖRHANDEAVGÖRANDE TILL EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL****1. Domstol som begär förhandsavgörande:**

[UTELÄMNAS] Straffrättsliga avdelningen vid Audiencia Nacional.

2. [UTELÄMNAS] [uppgifter om parterna]

3. Saken och faktiska omständigheter:

I dom meddelad av Audiencia Nacional den 21 februari 2022 (ROJ: SAN 677/2022 – ECLI:ES:AN:2022:677), ändrad genom så kallad *auto de aclaración*

ⁱ Förevarande mål har getts ett fiktivt namn. Detta namn är inte någon av rättegångsdeltagarnas verkliga namn.

de sententia (beslut om klargörande av dom) av den 3 mars 2022 [UTELÄMNAS], dömdes bland annat den tilltalade JMTB för TRE fall av SKATTEBROTT och ett fall av PENNINGTVÄTT, till följande straff:

a) För vart och ett av de tre fallen av SKATTEBROTT: 2 års fängelse och 23 miljoner euro i böter för år 2011, 135 miljoner euro för år 2012 och 140 miljoner euro för år 2013, med förlust av möjligheten att erhålla bidrag eller offentligt stöd och av rätten att erhålla förmåner, skatteförmåner eller socialförsäkringsförmåner under en period av tre år.

b) För PENNINGTVÄTT: 6 års fängelse och 54 miljoner euro i BÖTER.

De gärningar som JMTB dömdes för bestod i korthet i att han skapat flera bolag i Spanien och i ledningen för dessa placerat bulvaner som fungerade som skenbara företagsledare. Syftet var att begå mervärdesskattebedrägerier i Spanien under åren 2011, 2012 och 2013, i samband med försäljning av kolvåten i Spanien. För att dölja de undandragna beloppen gjordes under JMTB:s ledning uttag av medel från de bolag som använts för att begå skattebedrägerierna i Spanien och han beslutade om överföringar till andra bolag som var inblandade i härvan och till konton i utlandet.

Då JMTB tillkännagett att han hade för avsikt att överklaga domen nekades han tillstånd att resa till Rumänien, men efter att han hade påträffats vid den kroatiska gränsen på väg mot Rumänien, fattades beslut om att begära nationell och internationell efterlysning och omhändertagande av honom, varvid en internationell och en europeisk arresteringsorder utfärdades.

I en skrivelse av den 4 april 2023 översände Appellationsdomstolen i Alba Iulia (Rumänien) en kopia av brottmålsdom nr 21 av den 13 mars 2023, i vilken verkställighet av den europeiska arresteringsordern mot JMTB vägrades.

I domen genom vilken överlämnande av JMTB vägrades anförde den rumänska domstolen i domskälen inledningsvis att inget av skälen till att verkställighet av den europeiska arresteringsordern ska vägras (obligatoriska vägransgrunder) förelåg.

Därefter prövade den huruvida något av skälen till att verkställighet av den europeiska arresteringsordern får vägras (fakultativa vägransgrunder) förelåg, och konstaterade därvid att [JMTB] hade gett in handlingar som visade att han hade fem års oavbruten laglig vistelse i Rumänien och att han hade uppgett att han inte ville bli överlämnad till de spanska rättsliga myndigheterna, vilket enligt domstolen ska anses vara en omständighet som utgör skäl för att vägra verkställighet av straffet i den utfärdande medlemsstaten. Den fann därmed att det förelåg skäl för att vägra överlämnande.

Vidare fann den rumänska domstolen att de brott som [JMTB] hade dömts för i första instans, av den domstol som utfärdat den europeiska arresteringsordern, var att betrakta som skattebedrägeri och penningtvätt enligt den rumänska

lagstiftningen, och att det för dessa två brott stadgas fängelse i mellan 3 och 10 år. Det innebär att om rumänsk domstol hade haft behörighet att pröva frågan om straffrättsligt ansvar för de aktuella gärningarna, skulle preskriptionstiden ha varit 10 år räknat från dagen för den senaste gärningen/underlåtenheten. Den rumänska domstolen konstaterade att de tre fall av skattebedrägeri som [JMTB] hade dömts för begicks under åren 2011, 2012 och 2013, vilket innebär att preskriptionstiden började löpa senast den 31 december 2013.

Trots det nyss återgivna uttalandet om att preskriptionstiden började löpa den 31 december 2013 och att preskriptionstiden är 10 år, slog den rumänska domstolen emellertid fast följande: *Om preskriptionstiden för straffrättsligt ansvar inte har avbrutits löper den ut den 30 december 2021 (sic.)*. Den anförde vidare att det sedan de aktuella gärningarna begicks inte uppkommit något skäl för att avbryta preskriptionstiden för straffrättsligt ansvar, trots att Audiencia Nacional uttryckligen hade informerat de rumänska myndigheterna om att det inte hade skett något avbrott i handläggningen av målet, att det hade hållits en huvudförhandling och att den fällande domen hade överklagats.

Den rumänska domstolen anser således att det föreligger två fakultativa vägransgrunder för att inte verkställa den europeiska arresteringsorder som utfärdats mot [JMBT], nämligen följande:

- [JMTB] är varaktigt bosatt i Rumänien.
- De aktuella brotten skulle ha varit preskriberade om rumänsk domstol hade varit behörig att pröva frågan om ansvar för dem.

4 Relevanta bestämmelser:

Artikel 4 i rådets rambeslut av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (2002/584/RIF), innehåller bland annat följande fakultativa vägransgrunder:

- I led 4: *om åtal för brottet eller verkställigheten av straffet preskriberats enligt den verkställande medlemsstatens lagstiftning och gärningarna omfattas av denna medlemsstats behörighet enligt dess egen strafflagstiftning.*
 - I led 6: *om den europeiska arresteringsordern har utfärdats för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd och den eftersökte uppehåller sig i, är medborgare eller bosatt i den verkställande medlemsstaten och denna stat åtar sig att själv verkställa detta fängelsestraff eller denna åtgärd enligt denna medlemsstats lagstiftning.*
- a) Enligt artikel 4.4 i rambeslutet får verkställighet av överlämnande bara vägras när den verkställande medlemsstaten är behörig, enligt dess egen lagstiftning, att lagföra de brott som föranlett utfärdandet av den europeiska arresteringsordern och den följaktligen får tillämpa sin egen lagstiftning för

att fastställa huruvida den preskriptionstid för åtal för brottet eller för verkställighet av straffet som föreskrivs i dess lagstiftning har löpt ut.

Om domstolarna i den verkställande staten däremot inte är behöriga att pröva de brott för vilka den europeiska arresteringsordern har utfärdats, får de inte uttala sig om preskriptionen av straffet eller åtalet med tillämpning av sin egen lagstiftning, utan måste följa lagstiftningen i den stat där det straffrättsliga förfarandet genomförs.

- b) Vidare föreskrivs i artikel 4.6 i rambeslutet att överlämnande får vägras om tre villkor är uppfyllda:
- Om den europeiska arresteringsordern har utfärdats för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd.
 - Om den eftersökte uppehåller sig i, är medborgare eller bosatt i den verkställande medlemsstaten.
 - Om den verkställande staten åtar sig att själv verkställa detta straff eller denna åtgärd enligt denna medlemsstats lagstiftning.

5 Skäl till att den hänskjutande domstolen hyser tvivel om unionsrättens tolkning eller giltighet:

Den rumänska domstolens avgörande förefaller inte iaktta principerna i det ovannämnda [rambeslutet], vilka måste uppfyllas av alla medlemsstater i Europeiska unionen.

- a) För det första har den rumänska domstolen i sitt avgörande vägrat överlämnande av JMTB, eftersom den anser att brotten är preskriberade enligt den rumänska lagstiftningen.

Detta avgörande bygger emellertid på en tillämpning av bestämmelserna om preskription av brott enligt den rumänska lagstiftningen, trots att alla de lagförda brotten begicks i Spanien och avser skattebedrägerier som berör Spaniens ekonomiska intressen, vilket innebär att rumänsk domstol inte i något fall är behörig att lagföra brotten.

- b) Vidare förefaller vägran att överlämna [JMTB] på grund av att han anses vara varaktigt bosatt i Rumänien inte uppfylla de villkor som föreskrivs i rambeslutet för att den fakultativa vägransgrunden ska få tillämpas.

Det första av de ovannämnda villkoren är inte uppfyllt i förevarande fall, eftersom JMTB:s ansvar för de aktuella gärningarna ännu inte har prövats genom lagakraftvunnen dom, även om en fällande dom har meddelats mot honom i första instans.

Även om [JMTB] skulle anses vara varaktigt bosatt i Rumänien, trots att han under handläggningen av målet bara har fått tillstånd att resa till Rumänien under kortare perioder, åtföljs vägran att överlämna honom inte av något åtagande från de rumänska myndigheterna att verkställa det straff som han slutligen skulle kunna komma att ådömas i Rumänien. Om denna ståndpunkt vidhölls, skulle således de aktuella gärningarna förbli obesträffade.

I sin dom av den 31 januari 2023[, Puig Gordi m.fl., C- 158/21, EU:C:2023:57]) slog EU-domstolen fast följande i punkterna 75 och 76: *Att tillåta varje medlemsstat att lägga till andra skäl som ger den verkställande rättsliga myndigheten rätt att inte följa en europeisk arresteringsorder skulle dels undergräva den enhetliga tillämpningen av rambeslut 2002/584 genom att göra dess tillämpning beroende av bestämmelser i nationell rätt, dels leda till att den skyldighet att verkställa europeiska arresteringsorder som föreskrivs i artikel 1.2 i rambeslutet blev verkningslös, genom att det i praktiken blev tillåtet för varje medlemsstat att fritt bestämma räckvidden av denna skyldighet för sina verkställande rättsliga myndigheter. En sådan tolkning skulle förhindra en välfungerande tillämpning av det förenklade och effektiva systemet för överlämnande av personer som har dömts eller misstänks för brott och skulle följaktligen motverka uppnåendet av det mål som eftersträvas med rambeslutet, vilket det erinrats om i punkt 67 ovan.*

Behovet av ett förhandsavgörande

Det är nödvändigt att begära detta förhandsavgörande, eftersom den europeiska arresteringsorder som Audiencia Nacional har utfärdat har förlorat sin verkan i förhållande till Rumänien, dit [JMTB] har tagit sin tillflykt, och säkerligen även i förhållande till övriga medlemsstater i Europeiska unionen. I den ovannämnda rumänska domstolens avgörande anges följande: *”Den rumänska rättsliga myndighet som ska verkställa den europeiska arresteringsordern begär att det nationella Sirenekontoret ska vidta de åtgärder som krävs för att lägga till ett påpekande till den SIS-sökning som gjorts av en annan medlemsstat, på grundval av en europeisk arresteringsorder som den berörda rättsliga myndigheten vägrar att verkställa.”*

I sin dom av den 31 januari 2023[, Puig Gordi m.fl., C- 158/21, EU:C:2023:57]) fann EU-domstolen (stora avdelningen) i punkt 140 att det inte finns någon bestämmelse i rambeslut 2002/584 som utesluter att flera på varandra följande europeiska arresteringsorder utfärdas mot en person, även när verkställighet av en första europeisk arresteringsorder avseende denna person har vägrats.

EU-domstolen slog emellertid i punkt 141 i samma dom fast att det kan vara nödvändigt att utfärda en ny arresteringsorder efter det att de omständigheter som utgjorde hinder för verkställigheten av en tidigare europeisk arresteringsorder inte längre föreligger eller om beslutet att vägra verkställighet av den europeiska arresteringsordern inte var förenligt med unionsrätten.

Det är därför nödvändigt att EU-domstolen uttalar sig om huruvida den rumänska domstolens avgörande är förenligt med unionsrätten, om inte annat så för att göra det möjligt att utfärda en ny arresteringsorder mot [JMTB] som har verkan på det territorium till vilket han har sökt sin tillflykt för att undgå straff.

6. Handläggningsåtgärder som vidtagits:

[UTELÄMNAS]

[Processuella åtgärder; parternas yttranden rörande begäran om förhandsavgörande; Abogado del Estado och Ministerio Fiscal anser att ett förhandsavgörande ska begäras; JMTB motsätter sig det]

7. Tolkningsfrågor:

I enlighet med artikel 19.3 b i fördraget om Europeiska unionen och artikel 267 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, är det nödvändigt att EU-domstolen uttalar sig rörande följande frågor:

1. Ska artikel 4.6 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna tolkas på så sätt att den fakultativa vägransgrunden i denna bestämmelse, som innebär att den verkställande rättsliga myndigheten får vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder om den europeiska arresteringsordern har utfärdats för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd och den eftersökte uppehåller sig i, är medborgare eller bosatt i den verkställande medlemsstaten och denna stat åtar sig att själv verkställa detta straff eller denna åtgärd enligt denna medlemsstats lagstiftning,

a) **får tillämpas även i fall där det ännu inte har meddelats något lagakraftvunnet avgörande mot den eftersökte?**

b) **Om den frågan besvaras jakande, får då den verkställande medlemsstaten vägra överlämnande på grund av att den eftersökte anses vara bosatt i den medlemsstaten utan att samtidigt åta sig att själv verkställa straffet i enlighet med sin nationella lagstiftning?**

2. Ska artikel 4.4 i [rambeslut 2002/584] tolkas på så sätt att den fakultativa vägransgrunden i denna bestämmelse, som innebär att den verkställande rättsliga myndigheten får vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder om åtal för brottet eller verkställigheten av straffet preskriberats enligt den verkställande medlemsstatens lagstiftning och gärningarna omfattas av denna medlemsstats behörighet enligt dess egen strafflagstiftning, **får tillämpas även i fall där åtal för brottet eller verkställigheten av straffet anses ha preskriberats enligt den verkställande medlemsstatens lagstiftning, även om domstolarna i den staten**

inte är behöriga att pröva frågan om den eftersöktes ansvar för de aktuella gärningarna?

[UTELÄMNAS]

[domarnas namnteckningar]

ARBETSDOKUMENT